

Parashat Chukat **Sin and Punishment** **Rabbi Shai Finkelstein**

במדבר פרק כא פסוק ד-ט

וַיִּסְעוּ מֵהַר הָהָר יַם־סוּף לְסַבֵּב אֶת־אֶרֶץ אֲדוּם וַתִּקְצַר נַפְשֵׁי־הָעָם בַּדֶּרֶךְ: וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאֵלֵהֶם וּבַמֶּשֶׁה לֵּמָּה הֶעֱלִיתָנוּ מִמִּצְרָיִם לָמוֹת בְּמִדְבָּר כִּי אֵין לָחֶם וְאֵין מַיִם וּנְפָשָׁנוּ קָצָה בְּלָחֶם הַקָּלָקָל: וַיִּשְׁלַח ה' בְּעָם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים וַיִּנְשָׁכוּ אֶת־הָעָם וַיָּמָת עִם־רַב מִיִּשְׂרָאֵל: וַיָּבֵא הָעָם אֶל־מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ חָטָאנוּ כִּי־דִבַּרְנוּ בְּה' וּבְךָ הַתְּפִלָּל אֱלֹהֵי וַיִּסַּר מֵעֲלִינוּ אֶת־הַנְּחָשׁ וַיִּתְּפִלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם: וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל־נֶסֶם וְהָיָה כָּל־הַנְּשׂוּף וַרְאָה אֹתוֹ וַחֲיִי: וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נְחָשׁ נְחָשֶׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל־הַנֶּסֶם וְהָיָה אִם־נָשָׁף הַנְּחָשׁ אֶת־אִישׁ וְהִבִּיט אֶל־נְחָשׁ הַנְּחָשֶׁת וַחֲיִי:

רש"י פרק כא פסוק ד

לסבב את ארץ אדום - שלא נתנם לעבור בארצו:

ותקצר נפש העם בדרך - בטורח הדרך שהוקשה להם. אמרו עכשיו היינו קרובים להכנס לארץ ואנו חוזרים לאחורינו כך חזרו אבותינו ונשתהו שלשים ושמונה שנה עד היום, לפיכך קצרה נפשם בעינוי הדרך.

אור החיים פרק כא פסוק ה

וידבר העם באלהים ובמשה. הגם שיודעים שכל הנהגתם היא על פי ה' ואין משה עושה דבר מדעתו, אף על פי כן התרעמו עליו שהסכים על דעת קונו ולא הפיל תחינתו לפניו להביאם דרך נכון למועדי רגל, ונראה כי דבריהם כאן לא היו לעשות גזירה עליהם כדרך שאמרו במרגלים (יד ג') למה ה' וגו' נתנה ראש ונשובה מצרימה אלא כמי שמתרעם על חבירו אשר לא טוב עשה, וזה יקרא מדברי לשון הרע, ולזה שלח ה' בהם נחשים מדה כנגד מדה.

רש"י הירש פרק כא פסוק ה

אי אפשר שטענו שאין להם המזון הדרוש, שהרי הם מודים מיד שיש להם "לחם"; אך הם היו חסרים מאכל ומשתה כדרך הבריות. הם קיבלו את שני אלה בלא עמל, כי אם בדרך נס, ודבר זה הסב להם - שיעמום. חסד ה', שהנהיג אותם יום יום בהשגחה מיוחדת זה ארבעים שנה, היה להם - לשיגרה; ובכעסם שללו שלא בצדק גם את ערכו התזונתי של המן. הם קראו לו בלחם הקלקל, לדעת הפסיקתא: "לחם קל", מזון המתעכל בקלות, עד שהוא "נימוח באברים", "נבלע ברמ"ח איברים" (יומא עה ע"ב). מעלה זו של המן היתה בעיניהם לחיסרון; המן היה מזון שאין בו ממש.

אור החיים פרק כא פסוק ח

וטעם כל המעשה נראה בהעיר עוד למה לא הועילה תפלתו של משה להסיר הנחשים השרפים ולא יהיה נושך להצטרך לרפואתו, אלא ודאי זה יגיד כי בעל המשפט בחן שלא עשו תשובה המספקת להם, והגם שאמרו חטאנו כי דברנו בה' ובך העיקר חסר והוא העזיבה, ולא מצאנו שאמרו לא נשוב עוד לדבר הרע הזה, ולזה לא הוסר הנגע, לזה נתחכם הבורא ונתיעץ לתקנם על זה הדרך כי מי שתקן עצמו כראוי הנה הוא ניצול ולא ישכנו נחש, ומי שלא נתקן כמצטרך ישכנו נחש לעוררו בתשובה, וצוה עליו להביט אל נחש וגו' ובוה יתקן עצמו ושב ורפא לו.

נישוך הנחשים היתה לו רק מטרה אחת: הוא הראה לעם את הסכנות האורבות לו במדבר על כל צעד ושעל, ורק כח הנס של ה' הרחיק אותן מעליו עד כה, והוא הרחיק אותן עד כדי כך שלא ניחשו ולא שיערו את קיומן. ועתה כל הנשוך יקבע בלבו את דמות הנחש, למען יזכור אותו גם לאחר מכן, כאשר חסד ה' ירחיק את הנחשים. כך ירגיש תמיד ב"קיומן" של הסכנות שהגנת ה' מעבירה אותנו על פניהן בכל יום ובכל שעה, בלא שנהיה מודעים להן; ונמצא שכל נשימה של חיינו תהיה מתנה חדשה של כח ה' וטובו, ונהיה בכל עת בבחינת ניצולים. והנה אדם עשוי להתפייס עם כל גורל - גם עם השיגרה המביאה אותו לידי קוצר רוח משום שלא "זכה בפייס" של מתנה אלוהית מיוחדת - אם רק יראה את עצמו בכל עת כמי שניצל מן הסכנה בחסד ה' וחיינו ניתנו לו במתנה.

רש"ר הירש פרק כא פסוק ח

הוא ירגיש כך אם יראה את המשעול הצר שכל חייו מתנהלים בו, אם ידע שהוא מתהלך על פני תהום פעורה שהאל הטוב והמטיב מעלים אותה מעיניו לבל יהא ראשו סחרחה, ובכנפי נשרים של עוזו וטובו הוא מעביר אותו על פניה. הוא יברך את ה', שגמלו כל טוב, אם רק יראה את "הנחשים השרפים" האורכים בדרכו כשהם נעלמים מן העין, ורק הגנת ה' הכל - יכולה הופכת אותם מחוסרי אונים. ולפיכך זה היה עונשם של אותם "כפויי טובה" - כפי שחז"ל (עבודה זרה ה ע"א) כינו את החוטאים האלה: ה' הסיר את המגן ואת המסך שהקהה עד כה את שיני הנחשים והעלים אותם מן העין. וזו היתה אפוא רפואת הנשוך: יקבע בלבו את דמות הנחש וישווה אותו לנגדו תמיד - והיה כל הנשוך וראה אתו וחי!

במדבר רבה (וילנא) פרשת חקת פרשה יט סימן כג

ידעו שדברו במשה ונשתטחו לפניו ואמרו התפלל אל ה' ויסר מעלינו וגו' נחש יחיד היה ויתפלל להודיעך ענותנותו של משה שלא נשתהה לבקש עליהם רחמים ולהודיעך כח התשובה כיון שאמרו חטאנו מיד נתרצה להם שאין המוחל נעשה אכזרי וכן הוא אומר (בראשית כ) ויתפלל אברהם אל האלהים וירפא אלהים וכן הוא אומר (איוב מב) וה' שב את שבות איוב בהתפללו בעד רעהו, ומנין שאם סרח אדם לחבירו ואמר לו חטאתי שנקרא חוטא אם אינו מוחל לו שנא' (שמואל א יב) גם אנכי חלילה לי מחטוא לה' מחדול להתפלל בעדכם אימתי כשבאו ואמרו חטאנו.

Rebbe 21:7

Although this incident does illustrate Moses's exceptional character and selfless devotion to his people, this point has already been made... Rather, Moses's wholehearted forgiveness of the people who slandered him is intended to serve as an example for us. When we forgive someone only "officially" we indeed cause him to be spared any Divine punishment for his acts against us. But when we forgive him completely, cleansing ourselves of any residual grudge against him, we are moved to pray for his overall wellbeing and spiritual betterment as well.